

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben hazhoz átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kizárólag visszamutatóra vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 17.

A zűrzavar és a kibontakozás.

Horváth Boldizsárt, Deák Ferencz e kiváló munkatársát megkérdezték a napokban, hogy mi a véleménye a jelen helyzetről. A volt igazságügyminiszter kijelentette, hogy a közállapotok egyre bonyolultabbak lesznek, és ő, a régi gárda egyik vezérlő tagja, nem lát kibontakozást, bármerre tekintsen.

Politikai nagyságainknak e tiszteletreméltó alakjának eme kijelentése annál nagyobb jelentőséggel bír, mert Horváth Boldizsár azok közé az államférfiak közé tartozik, aki soha sem adta föl meggyőződését, hogy hatalomra s az azzal járó előnyökre szert tegyen.

Főnebbi nyilatkozata megerősíti lapunk mindama cikkelyeit, melyek a habarodásról szóltak, amely a politikai világot Magyarországon elfogta. Lapunk előző számának vezérlő cikkelye nagy körültekintéssel és még több fentartással szövegezte a fuzionális törekvésekről, melyet Apponyi Albert gróf ipolysági beszédében disztelen menetnek minősített, melynek ő nem lesz vezére soha. Éppen ez a le-sújtó kijelentés bizonyítja, hogy van valami készülődésben, de Apponyi A. gróf abban nem vesz részt és úgy tekinti azt, mint Veszter Imre és más nemzeti párti

képviselőnek átpártolását a kormány husos fázékaihoz. Van azonban ebben egyéb is mondva. Az ugyanis, hogy folytak tárgyalások a kormányval, talán Apponyi A. gróf tudta nélkül; különben mi okon szólt volna a nemzeti párt vezére oly élesen, ő, aki a személyi kérdésekben mindig a kimélet legvése határát tartja szem előtt?

Mi folyt le a kuliszszák mögött, azt bajos volna meghatározni. Mit hoz a jövő, azt is csak ezután fogjuk megtudni.

Az azonban bizonyos, hogy a kormány tyukkal-kalácscsal, meg kötéllel is fogdossa az ellenzék, mióta a néppárt napról-napra mind nagyobb tért foglal el a közvéleményben. A kormány számitása elég világos. A nemzeti párt és a függetlenségi párt mellé jött most a néppárt és könnyen elképzelhető, hogy akit ma bizonyos vaskalapos megátalkodottság, mely a hazafias ellenzéki álláspontot alárendeli igazolhatatlan ellenszenvének, nem térít el meggyőződésétől, az a képviselő választásoknál keresni fogja az összekötő kapcsot a három ellenzék között, amelyek külön-külön masiroznak, de együttesen leverhetik a kormányt. Ez utóbbi tehát nemcsak egy új s hatalmas ellenféllel kell hogy számoljon, hanem esetleg az ellenzéki pártok koalíciójával is a képviselőválasztások idején. A kormány-

nak érdekében áll tehát a fuzió, és csak sajnálni lehetne, ha az ellenzék most, mikor végre kezében volna a helyzet kulcsa, ezt kiejtené a kezéből, és megelégednék egyes tagjai érdekének kielégítésével.

A kormány tehát fél az ellenzékétől.

Ezt a félelmét még jobban bizonyítja az a körülmény, hogy a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslatot a kanzel-paragraffal nem meri napirendre tüzetni, nehogy egy nagy vereséggel menjen neki a képviselőválasztásoknak.

Éppen ezért érthetetlen a Szapáry Gyula gróf vezetése alatt álló csoport taktikája, mely ily körülmények között adja be a derekát, mikor kilátása lehet arra, hogy amit az ugynevezett egyházpolitikai reformokban helytelenített, azt most az ellenzék egy nagy részével javítania lehetne.

Mert utóvégre is ezen fordul meg a helyzet. Belátják ezt azok is, akik Apponyi A. gróffal annak előtte elleneztek a revízió eszméjét. És ez a tény mindennél inkább képes meggyőzni mindenkit arról, hogy az ország nem akarta azokat a reformokat; azokat csak úgy becsempésztek bizonyos fináncziális transzakciók kedvéért.

Elég zavaros tehát a helyzet. De leginkább a kormányra nézve, pedig a ha-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Elsíratva.

Irtta: KÖVES KÁROLY.

Nem emlékezetből beszélek; hiszen mit tudnék akkor mondani? A négy év előtti kor tündér világából vajmi keveset őriz meg az ember. S hogy az a sok apró-cseprő, de többé-kevésbé érdekes bohóság, a gyermekvilág e regényes kalandjai még sem lesznek elfeledve, abban nagy része van az édes anya élénk emlékező tehetségének, a családi imakönyvnek s a kalandáriumok lapjainak.

Fel van ott jegyezve minden: hogy a Virág mikor ellett meg; a Csákó hányat fiadzott; a Kővágón, meg az Isten-hegyen hány hordó bor termelt; hogy a suszter hónaponként mennyit visz el a háztól; Kati, a szolgáló, hány-szor szökött el; a kis Gyuszi mikor siratták el még életében? stb. stb. . . . De ki tudná azt sorra elmondani?!

Egyszer — már annak is jó ideje, — kezembe került egy ilyen évkönyv. Sok mindent találtam benne följegyezve. Benne volt a suszter kontó, de az engem nem érdekelt: nem az én szakmámba vágott; azt se bántam, ha az a bolond Csákó egy tuczatot fiadzott is, az az ő baja volt; hogy a szolgáló elszökik a háztól, az a legelőkölőbb családoknál is megtörténik s olyan közönséges dolog, hogy bátrannapi rendre térhetünk felette; hanem a Gyuszi neven meg-

akadt a szemem. Kérem szépen, rólam szólt a nóta.

S minthogy a suszter, a Csákó, meg a Kati szolgáló egészen leszoritottak a közös lapról, úgy annyira, hogy még a százesztendősi jövődő monda csörgős sipkájára is jutott egy darabka élettörténet, édes anyámhoz fordultam s meginterjú voltam a dologról. Áldott jó anyám beszélt aztán vagy egy félóraig s olyan érdekesen, annyi bensőséggel, hogy lassankint kezdett a régi, elmosódott kép az én emlékezetembe is visszatérni. Vagy csak úgy gondoltam . . .

* * *

Ott kezdődik a dolog, hogy Sándor bácsi-éknél disznótor volt; a mi nálunk annyit jelent, hogy joga van abban részt venni minden tisztességes embernek. Legalább így jelentette ezt ki ez alkalommal Sándor bácsi egyszer s mindenkorra.

Ha én ekkor tudtam volna Sándor bácsinak ezt a kijelentését, három mézes kalácslábbival sem tudtak volna elhallgattatni, míg így egy is elég volt arra, hogy szépen betöm-jék a szájamat s könnyű szerrel szabaduljanak a makranczos Gyuszitól. Én pedig megnyugodva sorsomba, egy sarokba huzódtam s önelégült arcczal majszoltam a két hetes édességet.

Édes anyám meghagyta a cselédnek, hogy gondja legyen a gyerekekre s ha elálmosodik, fektessen le. Nekem pedig eszembe sem volt, hogy elálmosodjam. Ettem a mézeskalácsot ren-

dületlenül, az meg fogyott . . . fogyott . . . s csak akkor vettem észre, hogy teljesen elfogyott, mikor a mézeskalács helyett az ujjamba találtam harapni. Fájdalmamban — bizonyára nem a harapás, hanem a mézeskalács eltűnése fölött érzett fájdalommban, — elkezdtem siki-tani, hogy mostoha állapotomra felhívjam a Mari szolgáló figyelmét. Mari szolgáló nem a legszelidebb ábrázattal jött be hozzám s miután semmiképpen sem sikerült elhitetnie velem, hogy én álmos vagyok: kénytelen-kelletlen kivitt magával a konyhába. A Mari szolgáló szive-párja — egy marczona kovácslegény a harmadik szomszédból — ott ült a tulipántos lánán.

Engem, mint afféle gyereket éppen nem veszélyezett a helyzet. Azonnal feltaláltam magamat; különösen, mikor kis szemfüles tapogatódzás útján magamon kívül még a kovácslegény szivét is feltaláltam — a kabátja zsebében, a mi ott függött a szögön. Cseppet sem jöttem zavarba. Ösmertem én már akkor a szivnek — az ilyen szivnek — minden por-czikáját.

A turbékoló pár nem nagyon figyelt rám; egymással voltak elfoglalva s talán észre se vették, mikor mint a kámfor, egyszer csak elillantam a konyhából. Ott álltam meg az udvar közepén. A Bodri kutya mindjárt hozzám szegődött. Hiába, nagy ereje lehetett annak a szivnek, hogy még a Bodri kutyát is kicsalta házikójából.

Hanem a csipős hidegben nem valami ké-

talom minden eszközével és — a B. Hirlap kimutatása szerint — a kormány pártkasszája a szükséges pénzzel is rendelkezik a közvélemény leigázására.

Az ellenzék zavara csak abban áll, hogy nem tud fölülemelkedni bizonyos elméleti sablonon és nem mer még szakítani a folytonos tullicizálás mesterkedésével.

Ha ezt meg birná tenni, a helyzet azonnal tisztulni fog.

Azonban nem az ellenzék képviselőin fordul meg a dolog, hanem a közvéleményen. Ez pedig nem akarja a zavart, melyben az egykori balközép tigrisei, most meg a Kossuth-frakció Eötvösei szeretnének halászni.

Akkor végképpen tisztulni fog a helyzet. És akkor megérjük azt is, hogy — amint Apponyi Albert gróf, ki azelőtt a revíziót fölöslegesnek mondta, most a revizionista Zichy Jenő gróf kíséretében Horánszky Nándor revízió-ellenes minapi nyilatkozatát egyéni értékűnek jellemezte — majd az ellenzék összes számbavehető elemei a revíziót programjukba fölveszik.

Aki, legyen az szabadelvű vagy nem, meg van arról győződve, hogy a közvélemény nem óhajtja a revíziót: az — ha becsületes politikus és nem árul zsákban macskát nyul helyet — nem fog visszariadni attól, hogy a nemzetnek alkalma nyíljon nyilatkozni ebben a kérdésben is, hiszen erre nézve ugy sem kérdezték meg mostanáig.

Tegyük föl a kérdést és a helyzet tiszta s világos lesz mindenfelől.

Dr. Schlauch kardinális, püspök Debreczenben.

Dr. Schlauch Lőrincz bíboros és püspök e hó második felében, mint már irtuk, Debreczenbe, majd H.-Pályiba utazik a bér-

nyelmesen érezhettem magamat. A süvítő szél át meg átjárta könnyű öltözetemet. Ujjaim megdermedtek s a darabka mézeskalács ki-kivánczolt kezemből. Pedig még nem akartam róla lemondani. Dobtam egy darabot Bodrinak s ezzel megkaptam tőle az engedélyt, hogy szerény hajlékába behúzódhassam.

A mézeskalács elfogyott; s én mint valami puha pehely-párnára lehajtván fejemet a Bodri bozontos nyakára: édesen elaludtam . . .

. . . Aludtam s nem hallottam a jajveszékelt: a hívó szavakra nem felelhettem. Nem láttam, a mint édes-anyám s Mari rémülve futják be a szomszédokat, de a Gyuszt sehol sem találják.

A kovács-legény is ott áll tehetetlenül, tanács nélkül; s a mozgósított inas-had ekspedíciója sem nyújt semmi vigasztalást. Mari teljesen kétségbe volt esve; érezte, hogy az ő lelke számol mindezekért.

Édes anyám sirt, kezeit tördelte; édes atyám meg elkeseredésében azzal vágott neki a nagy sötétségnek, hogy ha az a gyerek élve meg nem kerül, akkor ugyan őt se várják haza. S édes anyámnak most kettős volt a fájdalom; két életért sirt és imádkozott. Azaz csak imádkozott volna; elő-elő vette a családi imakönyvet, olvasott belőle egy-egy sort . . . de nem volt nyugta; nem tudott imádkozni sem.

* * *

Kialudt a lámpa a szobában s a gyertya a konyhában tövig égett. Elmult az, ezeregy éj-

lás szentségének kiosztása végett. A bíborost Fetsér Antal titkár kíséri.

A debreczeni róm. kath. egyházbizottság és iskolaszék tagjai kedden délután a plébánián ülésre jöttek össze, amelyen Schlauch bíborosnak Debreczenbe érkezése alkalmából való fogadtatását beszéltek meg. A gyűlésen dr. Wolaffka Nándor püspök-plébános elnökölts jelen voltak ugy az egyházbizottságnak, mint az iskolaszéknek tagjai csaknem teljes számban. Wolaffka püspök bejelentette, hogy a bíboros értesítése szerint szeptember hó 26-án szombaton érkezik Debreczenbe a délutáni vonattal. Teljesen légből kapott egyes lapoknak azon közleménye, mintha Ő Eminenciája az árvaház megnyitása miatt elhalasztotta volna szeptember 27-re Debreczenbe utazását. Az iskolaszék és egyházbizottság vegyes küldöttsége Püspök-Ladányig elébe megy a bíborosnak.

Künn a vasúti állomásnál külön bizottság fogadja. Az állomási perront erre az alkalomra feldiszipik.

A vasutól a bíboros kíséretével végig a főutcán, a Kossuth- és Batthyány-utczákon át a Szent-Anna-utczai róm. katolikus templomba, vonul, a hol ünnepélyes Veni Sanete lesz. Ezt követőleg dr. Schlauch bíboros Wolaffka püspök lakására megy, a hol a küldöttségeket fogadja.

Másnap, vasárnap reggel 9 órakor sz. mise után kezdetét veszi a bérmlás, mely a jelentkezők számára való tekintettel hosszabb időt fog igénybe venni. Az összes jelentkezők száma háromezernél többre megy. Ilyen körülmények között a bérmlás két alkalommal fog végbemenni, oly módon hogy vasárnap a leányok, hétfőn folytatólag pedig a férfi jelentkezők részesülnek a bérmlás szentségében.

A tervbe vett nagy ebéd elmarad. E helyett azonban vasárnap délben, este és hétfőn délben, tehát három ízben szűkebb körű ebédek lesznek Wolaffka püspök lakásán, a melyre a debreczeni intelligenciának más-más tagjai lesznek hivatalosak. — A bíboros ott tartózkodásának ideje alatt a plébánia előtt diszórtség fog állani.

A bizottság a részletes program kidolgo-

szaka ezer annyi gondjával s szenvedésével. Virradni kezdett . . .

Édes apám hosszas, eredménytelen keresés után átfázva vetődött haza s az elcsigázott testet legalább oltalmába vette a jótékony álmom. De az anyai őrszemen nem tudott győzedelmeskedni.

S a mint ez az őrszem merőn néz ki az ablakon, látja, hogy a kutyaólból a Bodri után még valami más is igyekszik kifelé. Egyszerre megismerte az ő kedves Gyuszi fiát. Kiszaladt, ölébe kapott, össze vissza csókolt; s mikor látta, hogy nincsen semmi bajom, — az a rozsz édesanya nem akarta megérteni, hogy éhes vagyok — egyszerre elfeledte minden bánatát. Ugy szaladt be velem a szobába; odatett édes apám mellé s ugyancsak biztatott, hogy tépjem meg a bajuszát. Szót fogadtam s az a jó édes apa még csak nem is haragudott, hogy álmából fölzavartam.

A megzavart öröm és nyugalom visszatért a házba. A Mari szolgálónak nem kellett elemésztenie magát; s csodálatos, még a cukorrózsákat is viasszaadta nekem, miket a szivből megmentett s a miket ott talált meg Mari szolgáló másnap reggel a zsebemben . . .

. . . S most hosszú idő multán, ha eszembe jut éltetnem ez az irgalmas epizódja: elgondolkozom, vajjon hát megérdemli-e egy négy-öt éves gyerek, hogy ugy megsirassák?!
Feleljen rá az édes-anya szive!

zására 12 tagu bizottságot küldött ki, mely ma, esütörtökön délután ülészik a debreczeni plébánián.

A magyar nők tiltakozása.

Nem csalódtunk a nagyváradi lelkes keresztény hölgyek igaz hitbuzgalmában, midőn fölhívást intéztünk hozzájuk, hogy tiltakozzanak a sz. kereszt újabb meggyalázása ellen. Ujabban a következő hölgyek küldték be tiltakozásukat a vakmerő merénylet ellen.:

(Folytatás.)

- 58 Kamenszky Imréné
Nagy Józsefné
- 60 Özv. Kollárszky Istvánné
Kollárszky Pirooska
Tar Ilona
Török Lászlóné
Ötvös Gézáne
- 65 Cziffra Gerőné
Cziffra Vilma
Gombay Jánosné
Rajs Mária
Kornis Ilona
- 70 Özv. Bikfalvyné
Özv. Kovács Ferenczné
Koch Jánosné
Jerzsák Lászlóné
Jerzsák Mariska
- 75 Geiszberg Emma
Spák Jánosné
Sipos Mariska
Palkovics Imréné
Szúlla Lőrinczné
- 80 Dezső Mártonné
Nagy Józsefné
Szász Jánosné
Papp Józsefné
Özv. Szilassy Andrásné
- 85 Szilasy Györgyné
Accipe Antalné
Zsemmlinszky Jánosné
Kos Pálné
Özv. Szücs Bálintné
- 90 Gönczi Istvánné
Özv. Papp Jánosné
Özv. Glóriczné
Szilágyi Berta
Ott Józsefné
- 95 Kosa Lajosné
Juhász Jánosné
Özv. Hurzák Ferenczné
Simonka Mária
Görösös Margit
- 100 Csepcesényi Sándorné
Papp Gáborné
Pápai Mariska
Propszner Sámuelné
Kudar Józsefné
- 105 Fekete Józsefné
Kudar Róza
Major Irma
Major Józsefné
Szabó Józsefné
- 110 Szép Béláné
Ott Etelka
Ott Ilka
Drágus Miklósné
Fórizs Györgyné
- 115 Kmezc Lajosné
Kerekes Ernőné,
Kolozsi Józsefné
Falusy Józsefné
Smid Istvánné
- 120 Pap Józsefné
Özv. Rádúj Péterné
Primusz Pálné
Görösös Jánosné
Szabady Sándorné
- 125 Nagy Györgyné
Pintye Sámuelné
Kéri Gézáne
Kalmár Illésné
Gazdag Ferenczné
- 130 Gamofi Dánielné
Sárvári Istvánné
Eröss Péterné
Vasas Gáspárné

Máté Andrásné
 135. Nemes Józsefné
 Korcsics Ferenczné
 Papp Jánosné
 Kozma Lajosné
 Tarrosi Istvánné
 140. Lőrincz Lajosné
 Váczai Bálintné
 Láposi Józsefné
 Vigh Sándorné
 Ötvös Bertalanné
 145. Szabó Jánosné
 Özv. dr. Lipsey Lászlóné
 Lipsey Irma
 Özv. Gyulaffy Antalné
 Buzáth Mária
 150 Özv. Borza Istvánné
 Buzáth Jolán
 Buzáth Ilona
 Buzáth Margit
 Papp Borbála
 155 Mayer Anna
 Özv. Kiss Sándorné
 Kiss Krisztina
 Verbán Ernőné
 Verbán Vilma
 160 Mauro Terike
 Buzáth Anna
 Buzáth Erzsébet
 Stolec Irma
 Stolec Irénke
 165 Stolec Emilia
 Özv. Kabdebo Mártonné
 Jancsó Emilné
 Jancsó Piroska
 Jancsó Julia
 170 Gajzágó Anna
 Özv. Vertán Gergelyné
 Özv. Lukács Miklósné
 Lukács Mária
 Özv. Gonsory Béláné
 175 Lukács Etelka
 Lukács Kornél
 Lukács Ilona
 Hant Gyuláné
 Majeresik Annuska
 180 Sarkady Józsefné
 Gabrielly Frzsébet
 Ember Emánuelné
 Horváth Margit
 Buzáth Ilona
 185 Özv. Vargha Samuné
 Sándor Alajosné
 Farkas Józsefné
 Magdits Károlyné
 Dr. Rednik Józsefné
 190 Rednik Irma
 Özv. Csizmadia Jánosné
 Özv. Ludvigh Györgyné
 Ludvigh Etelka
 Vértessy Andorné
 195 Meissner Szidónia
 Özv. Meissner Adolfné sz. Pap Sz.
 Özv. Papp Jánosné
 Papp Edéné
 Novák Bogdáné
 200 Rátz Veronka
 Özv. Rátz Pálné
 Vicsay Istvánné
 Jablonszky Emilné
 Jablonszky Etelka
 205 Özv. Kók Róza
 Sauberer Pauline.
 Tlárián Györgyné
 Retey Istvánné
 Retey Margit
 210 Májernyik Jánosné
 Zakota Mihályné
 Seteg Mária
 Reteg Izabella
 Kováts Istvánné
 215 Zana Ágostonné
 Zana Jolán
 Zana Erzsébet
 Krupka Károlyné
 Lengyel Gáborné
 220 Özv. Benigni Károlyné
 Benigni Paula
 Benigni Mária
 Metzinger Frigyesné
 Liptay Lászlóné
 225 Metzinger Mária
 Pap Jánosné

Fehérvári Ferenczné
 Rimanóczy Edéné
 Rimanóczy Mariska
 230 Vell Jakabné
 Pfeiffer Krisztiánné
 Haluska Teréz
 Tökés Istvánné
 Kucsovsky Julia
 235 Urbán Mária
 Urbán Istvánné
 Urbán Györgyné
 Müller Terézia
 Krupka Szilveszterné
 240 Özv. Roszpara Józsefné
 Novák Gusztávné
 Özv. Sümegh Józsefné
 Hadady Dávidné
 Hadady Olga
 245 Hadady Berta
 Szerberik Istvánné
 Zilahy Ilona
 Szolcsányi Hugóné
 Maszkig Edéné
 250 Szolcsányi Olga
 Ottlyk Mariska
 Balogh Rózi
 Szilágyi Erzsike
 Rohács Róza
 255 Wolf Jolán
 Major Jolán
 Kutasi Vilma
 Major Mariska
 Farkas Piroska
 260 Kartaly Etelka
 Buzáth Anka
 Jancsó Julia
 Özv. Báróssy Gy.-né
 Özv. Gersony Béláné
 265 Lukács Mária
 Buzáth Erzi
 Özv. Gaál Dánielné
 Gaál Imre
 Özv. Kállay Gyuláné
 270 Strochmájer Károlyné
 Sény Mariska
 Sény Károlyné
 Sény Kornélia
 Keszthely Lászlóné
 275 Kemény L. Ignáczné
 Kunyhók Auguszta
 Kunyhók Ilona
 Lestyán Károlyné
 Knapp Ferenczné
 280 Batig Ferenczné
 Olasz Gyuláné
 Berta Lechner
 Voszka Ferenczné
 Sztarill Ferenczné
 285 Kiss Erzsébet
 Lukáts Istvánné
 Barabás Vilma
 Barabás Matild
 Doholotczky Czeczilia
 290 Imrik Luiza
 Imrik Cornélia
 Özv. Sdrávi Jánosné
 Fröhlich Jánosné
 Kolbay Lajosné
 295 Fráter Ferenczné
 Bogdán Antalné
 Csapó Sándorné
 Székely Jánosné
 Gyulay Károlyné
 300 Hegedüs Józsefné
 Kreznerick Terézia
 Sombóry Katalin
 Kreznerics Terézia
 Rohr Ferenczné
 305 Rohr Vilma
 Morent Györgyné
 Hotya Demeterné
 Hotya Mari
 Hotya Róza
 310 Binder Mihályné,
 Vrabely Julia
 Zulauf Anna
 Bóocz Gyuláné, sz: Lábassy Mária
 Bóocz Izabella
 315 Nikelszky Jánosné
 Béres Ilonka
 Bereczky Gézáné
 BorJély Teréz
 Özv. Molnár Joákhimné

320 Gyenge Imréné
 Csapó Piroska
 Özv. Scheffer Jánosné
 Lotka Istvánné
 Scheffer Katalin
 325 Inczédi Irma
 Özv. Bugyi Józsefné
 Mille Mihályné
 Bürger Antalné
 Kovács Bálintné
 330 Barczóg Lajosné
 Özv. Lakatos Istvánné
 Biró Mihályné
 Csordás Györgyné
 Bendonel Antalné
 335 Boldika Péterné
 Hodics Illésné
 Kalló Józsefné
 Csengeri Karolina
 Szabó Józsefné
 340 Rorvek Lajosné
 Szingur Jánosné
 Czoldán Lászlóné
 Mocsár Demeterné
 Meggyessy Mihályné
 345 Özv. Váradi Jánosné
 Major Imréné
 Csató Gergelyné
 Özv. Dorogi Andrásné
 Tóth Anna
 350 Nagy Róza
 Stal Ferenczné
 Takács Jánosné
 Özv. Riskó Sámuelné
 Özv. Ullner Lőrinczné
 355 Feketéné
 Gábris Jánosné
 Gábris Mária
 Krempáczi Lajosné
 Mátéh Péterné
 360 Sugár Dénesné
 Kovács Imréné
 Kovács Juliska
 Özv. Janovics Sándorné
 Orvos Jánosné
 365 Liszka Irma
 Farkas Lajosné
 Rigli Ferenczné
 Cseprega Miklósné
 Golba Jánosné
 370 Tarján Ferenczné
 Tarján Mariska
 Nagy Erzsébet
 Özv. Nagy Erzsébet
 Sinkó Ferenczné
 375 Bránhof Ilona.
 Steininger Sándorné
 Özv. Bránhof Józsefné
 Özv. Barna Ferenczné
 Özv. Holdi Jánosné
 380 Dudás Róza
 (Folytatjuk.)

A túlkiadások.

Az államháztartás vezetésének jellemzésére szolgálnak azok a tetemes túlkiadások, melyek az 1896-i számadási év II. negyedében mint előirányzat nélkül történt kiadások és hitel-átruházások fordulnak elő.

Ugyan mennyit ér a költségelirányzat és mire való is az voltaképpen, midőn az alábbi kimutatás szerint a kormány a megszavazott és szentesített büdzsé-törvényt kénye-kedve szerint áthágja.

A képviselőház elé terjesztett kimutatás ezeket a hitel-áthágásokat a következőkben tünteti elő:

Országgyűlés rovatánál túlkiadás	1,672.00 forint
Kamatbiztosítást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok. Tulkiad.	0.41 forint
Állami számvéviszék. Tulkiad.	1,823.81 forint
Miniszterelnökség. Tulkiadás .	14,847.17 forint
Horvát-szlavon-dalmát miniszter és személyzete. Nyugdíjak	145.50 forint
Belügyminiszterium. Tulkiadás	43,833.40 forint
Előirányzat nélküli kiadás . .	8,530.— forint
Pénzügyminiszterium. Tulkiad.	14,901.37 forint
Előirányzat nélküli kiadás . .	105,596.65 forint
Kereskedelemügyi miniszterium. Tulkiadás	225,284.77 forint

Előirányzat nélküli kiadás . . .	123,304.02 forint
Földmivelésügyi miniszterium. Tulkiadás . . .	577,887.02 forint
Előirányzat nélküli kiadás . . .	266,808.44 forint
Vallás- és közoktatásügyi miniszterium Tulkiadás . . .	12,768.54 forint
Előirányzat nélküli kiadás . . .	62,480.92 forint
Igazságügyi miniszterium. Tulkiadás . . .	2,363.92 forint
Honvédelmi miniszterium. Tulkiadás . . .	21,962.51 forint
Előirányzat nélküli kiadás . . .	12,500.00 forint

Mint ez adatokból kitűnik, a kormány igen nagy buzgalommal dolgozott a tulkiadásoknál és igen tetemes összegekkel költött többet, mint amennyire joga volt.

Vajjon a költségvetési törvény nem bír-e kötelező erővel? Avagy a törvényeket csak a »miseria contribuens plebs« a nyomorgó nép számára alkotják? És hány szegény embert fognak adóban ekzekválni e hitel-tullépések miatt.

Szaniszló Ferencz váradai püspök szobra.

Szent-László városában az a külső csint és szépséget emelő emlékszerű alkotások száma egy újabb igazi művészi becsü tárgygyal szaporodik rövid idő muiva.

Várad egyik legnagyobb püspökének, a haló porában is áldott *Szaniszló Ferencz*-nek bronz szobrát még a folyó évben felállítják. Azok fiúi kegyelete emelteti, akik legközelebből voltak szerencsések állandóan szemlélni, ismerni, becsülni s szeretni a nagy püspököt s épülni annak Isten dicsőségére s a lelkek üdvére szentelt életén és melegedni Istenért, hazáért, királyért vert nemes szívének jótékony tüzenél.

A szobor megrendelőinek hálás kegyeletével együtt érez az egész egyházmegye s hálás elismeréssel adózik hálás szívből fakadó hő vágya megvalósítóinak.

A szobor mintáját már teljesen elkészítette Tóth István a Szent-László-szobor és a székesegyházi most készülő nagyszerű főoltár jeles művésze.

Karosszékekben ülő alakban ábrázolja a püspököt, egyszerű főpapi talárisban, mellkeresztel, fején kaputiummal s mellén az I. oszt. vaskorona-rend csillagával. Az imádság, tudomány és jótékonyág szerény emberének könyv van jobbájában s jellegzetes jóságos szelidsége játszadoz derült szép arcán.

A nyugodt ülő alak szerencsés felfogása s kifejezése a patriarchalis jó öreg jellemének. A karos szék jól választott alakja s az ügyes elhelyezés sikerülten oldja meg az ülőalaku szobroknál a különböző nézőpontokról való zavartalan hatás nehézségét. A szobor és gránitalapzat arányai körülbelül egyezni fognak a Szent-László-szobrával.

E hó 14-én vizsgálták felül a szobor mintáját Róna József szobrász, Ebner Lajos képzőművészeti tanár és Kallós Ede szobrász.

E három művészből állott szakértő-bizottság egyhangu bírálata így hangzik:

„A Tóth István szobrász ur által készített Szaniszló püspök szobrát megtekinttem és azt igen sikerült plastikai alkotásnak találok, melyhez a megrendelőknek csak a legmelegebben gratulálhatok.“

Ezen nagy örömet keltő bírálat alapján a szobor gypszöntésre átvétetett. A bronzba öntést a Kladenbeck-féle fém és érczműöntő részvénytársaság teljesíti.

A gránit alapzat a jövő hónapban s a szobor november végére lesz teljesen kész.

Az eddigi megállapodások szerint a szobor a székesegyház főajtójával szemben a püspöki palota külső nyílt kertjében állítatik fel a székesegyház előtti tér középpontja Szent-

László király lovas szobra számára tartván fenn.

Egyébként úgy vagyunk értesülve, hogy a szobor helyét illetőleg a legutolsó szó megmáshatatlannul még nincs kimondva, de pár nap nap mulva megtörténik.

Ezen közlésünk során szinte lehetetlen elhallgatnunk egy értesülésünk szerint megtörtént tény fölött megjegyzésünket.

A szobor mintájának felülvizsgálatára az országos magyar képzőművészeti társulatot kérték fel.

A társulat a felülvizsgálatra ajánlott ugyan szívesen művészeket, de mert a megrendelést nem ő közvetítette, a felülvizsgáló, szakértő bizottság kiküldésére maga nem vállalkozott.

Mi tiszteljük másnak, különösen egy oly előkelő társulat választmányának véleményét, de nem hallgathatjuk el azon meggyőződésünket sem, hogy a magyar művészet fejlesztése s előmozdítása, — mely a képzőművészeti társulatnak hivatása — nem kívánja azt, hogy csak azon feltétel alatt szíveskedjék a társulat illetékes szakvéleményét nyilvánítani s ez által a művészeti érdekeket támogatni nyilvános helyen emelendő hazai műnél, ha a közvetítést is rábizzza a művészi alkotást készítő, a ki hozzá magyar elismert művésznél teszi megrendelését, mert ezen jogát nem egy Maecenas nem hajlandó kiadni kezéből, különös manapság, mikor a művészek köréből országos figyelmet keltőleg felhangzott már a panasz a klikkrendszerrel, a mesterkedésekről, melyekről némi nemü adatokkal immár mi is rendelkezünk.

x. y.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Schöber Ernő, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, miniszterelnök, Erdély Sándor, igazságügyminiszter.

Elnök: délután 1 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Szivák Imre előadó bemutatja javaslatát, köztük a vitás tengerszem részében is.

Bethlen Balázs gr. a vicinális vasutakról tett javaslatot.

Scheiber Ernő a közigi bizottság több jelentését adta elő.

Elnök megállapította a ház hétfői napirendjét. Addig nem lesz ülés.

Bánffy Dezső b. válaszolt ezután Ugron Gábor interpellációjára a czár bécsi látogatásáról, kijelentvén, hogy az a legfelsőbb udvar tradícióhoz és a király szabad vendégjogához képest ment végbe.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva ma d. u. 3-5-ig 20 kr-ért. Más időben 50 kr. Szept. 18. Biharmegyei földmivesek felrándulása a kiállításra.

20. Kerékpár verseny a Sport-téren.

25. A Berettyó vizsab. társulat választmányi ülése d. u. 3 órakor.

26. A Berettyó társulat őszi közgyűlése d. e. 9 órakor.

27. A városi árvaház megnyitási ünnepe.

Október 3., 4., Lóverseny a nagyváradi gyepon.

4. A nagyváradi kath. kör millenniumi ünnepélye.

18. A főreáliskola palotájának fölavatása.

* A király ő Felsége mint Bécsből jelentik, szeptember 17-én érkezik vissza Galiciából Bécsbe, a hol Cziráky Béla gróf, az új főmarsall előtte leteszi a esküt. 20-án a király a csáktornyai hadgyakorlatokra megy és 23-án Bécsbe tér vissza. 25-én a vaskapui ün-

nepséghez utazik, aztán Bukarestben a román királyt látogatja meg. — A királyné szeptember 20-ig Lainzban marad, onnan Ischlbe megy és ott marad szeptember végeig. Október elején a királyné több heti tartózkodásra Budapestre jön.

* **Mária Dorottya főhercegnő esküvője.** Mint határozottan jelentik, Mária Dorottya főhercegnő esküvője orleans-i Fülöp herceggel nem lesz Schönbrunnban, hanem Budapesten és pedig tisztán egyházi szertartással fog végbe menni, mert a kötelező polgári házasságról szóló törvény nem terjed ki az uralkodóház tagjaira.

* **A csanádi klerus a király előtt.** Szeptember 20-án a Vaskapu megnyitási ünnepére Orsovára érkező király előtt tisztelni fog a csanádi klerus is, minthogy Orsova és vidéke a csanádi egyházmegyéhez tartozik. Desseffy Sándor püspök, az egyházmegye főbb papjait személyesen vezeti a király elé.

* **A katolikus tanítók lobogója.** A magyarországi katolikus tanítók gyönyörű fehér-selyem fogadalmi lobogóját, melyet a millenniumi nagy kongresszus alkalmából Weinckheim Krisztina grófné adományozott a tanítóknak, a melyet Hornig Károly, veszprémi püspök ő méltósága szentelt föl az adományozó grófné védnöksége alatt, nem az egyetemi templomnak adják át megőrzés végett, mint az tervezve volt. A nagyjelentőségű, műkincs számba menő fogadalmi lobogót e hó folyamán tisztán egyházi szertartások mellett Ember Károly kongresszusi elnök budapesti képezői tanár közbejöttével fővárosi angol kiasszonyoknak fogják átadni, kik azt Lipót-utcai templomuk kincstárában helyezik el. A zászlót, mely az arany zászlószegeket is beleértve, 5000 frt értéket képvisel, az ünnepies átadásig a készítő safe depositjában őrzik.

* **Az új táblabíró üdvözlése.** Tegnap számunkban közöltük a nagyváradi kir. törvényszék egyik jeles bírójának: Millye Gyulának itélőtáblabírói ranggal és jelleggel történt kiténtetést. A tegnapi nap folyamán egymást érték az üdvözlők a kiténtetett derék férfiú hivatalában. A kir. törvényszék bírói és jegyzői karán kívül a királyi tábla elnöksége, bírói; az ügyvédi kar számos előkelő tagja üdvözölték a jól kiérdemelt előléptetés alkalmából. A fővárosból és vidékről is számosan gratuláltak; különösen a nagyváradi kir. törvényszék alá tartozó járásbíróóságok tagjai a kiténtetés alkalmából.

* **Országos Pázmány-egyesület.** E czimen szept. 15-én kath. írók és hírlapírók egyesülete alakult Budapesten. Az egyesület célja, mint az általunk közölt felhívásból kitűnik: a kath. szellemű írók egyesítése, mely így egymást a a katolikus irodalom szolgálatában erkölcsileg és anyagilag támogassák. Az alakuló gyűlésen Breznay Béla dr. egyetemi tanár elnökölt, az ügyvivő előjáróság elnöke lett, Hummer Nándor, alelnök Pintér Kálmán, titkár Cziklay Lajos, pénztáros Ember Károly, ellenőr Kapos József. A választmány fővárosi tagjai: Andori József, Auer István, Bartók Lajos, Breznay Béla dr., Czenner Lajos, Czobor Béla dr., Dalmady Győző, Egly Mihály Gyürky Ödön dr. Hock János, dr., Hortoványi József Kisfaludy, A, Béla dr., Kiss János dr., Kontur Béla dr., Miller József, Novák Lajos, Somfay János, Tóthfalussy Béla, Zelliger Vilmos dr. Vidéki tagjai: Babik József, Békefi Remig dr., Bodnár Gáspár, Gieszwein Sándor dr., Kemenes Ferencz, Keményffy Dániel, Léway Mihály, Máty Engelbert, Nogáll János dr., Pál István, Prohászka Ottokár dr., Rada István dr., Rézbányay János, Rosty Kálmán, Sujánszky Antal, Tóth János dr., Vargha Mihály, Várossy Gyula dr., Vucskics Gyula dr., Walter Gyula dr.

* **A jegyzők gyűlése.** A biharmegyei községi és körjegyzők nyugdíj-alapjának igazgató választmányja tegnap délután ülést tartott. Jelen voltak: Szunyogh Péter alispán, elnök, Szász Ágoston, Kiss György, Miskolczy Árpád, Czifra Gerő, Baranyi András. Az igazgató választmány Jedlicska Ferencz kötegyán, Cseley Károly hajdu-bagosi és Szántai János méhkerekéi jegyzőket nyugdíjazta. — Elhatározta,

hogy Bónyi Adorján és társai kérvényének, a melyben indítványozzák, hogy a községi körjegyzőknek a millenniumi év 3-szorosán számítsák, — akként ad helyet, hogy a folyó év a községi és körjegyzőknek kétszeresen számítsák. Az igazgató tanács ugyanis resen számított hivatalosan a megyegyűlés még nem értesült hivatalosan a megyegyűlés határozatáról, az Örléi Kálmán indítványát illetőleg.

*** Bihar megye millenniumi festménye.** Bihar megye millenniumi nagy festményével Festy Árpád jeles művész gyorsan halad s akik megtekintették a vázlatokat s megkezdett képet, elhalmozzák dicsőretekkel. A művész azonban annyira el van halmazva munkával, hogy a kikötőt határidőre nem készülhet el a nagy szabású festménnyel, annál inkább, mert teljes ambícióval óhajtja művét megalkotni. Mint értesülünk, ez okból kérte Bihar vármegyét, hogy a festmény elkészítésének határidejét hosszabbítsa meg.

*** Hívek a lelkész ellen.** Boór Lajosnak, a nagylaki evangélikus lelkésznek a múlt vasárnap a templomból kellett menekülnie. Nagylakon ugyanis két tanító választása volt kitűzve. Boór egy pánszláv jelölt mellett kardoskodott, a kit valahonnan Bukovinából rántott elő. A polgárság zöme egy másik jelölt mellett tartott, a kinek atyja, sőt mostoha atyja, is Nagylakon tanítóskodtak s e mellett megbízható magyar érzelmű ember. Boór állítólag eleve kijelentette, hogy ha jelöltjének tiz szavazata lesz, akkor is megválasztja. Az isteni tiszteleten azt vette észre, hogy fésélyei nagyon rosszul állnak, azért el akarta halasztatni a választást. A hívek azonban követelték, hogy bocsássák őket szavazásra és addig még az isteni tiszteletéről sem akartak tudni. Így történt, hogy Boór mielőtt a prédikációba kezdett volna, kénytelen volt a templomból elmenekülni, de a hívek még a lakására is követték és folytonosan fenyegették. Az eset nagy izgatottságot kelt és kíváncsian várják a további fejleményeket.

*** A honvédelmi miniszter válópöre.** Fejérváry Géza honvédelmi miniszter régóta húzódtó válópöre befejezést nyert. E szerint az esztergomi szentszék feje, Vaszary hercegprímás kimondta az egyházi elválasztást s ezzel a válópör be is van fejezve, minthogy a volt házasság ezzel beéri s polgári uton nem kívánják többé az elválasztást. Ez természetesen azt jelenti, hogy új házasságra nem léphetnek. Hogy a polgári válópört, a mi teljessé tenné a válást, egyik fél se szorgalmazza, annak egy privátim létrejött egyezség az indoka. A miniszter és nagykoru katonafia ugyanis visszavonta azt a kérelmet, melylyel Fejérváry báróné ellen a gondnokság elrendelését kérték. Ezzel szemben a báróné kötelezte magát, hogy öt gyermeke számára évenként 2—2000 forint apanaszt ad, míg csak él. A báróné husz esztendővel ezelőtt magyar állampolgárnővé lett. Most azonban kikivánczik a magyar állampolgárság kötelekéből is, mert a fővárosi polgármester utján a belügyminiszteriumtól a magyar állampolgárság kötelekéből való kibocsátását kérte. A kérelmet a belügyminiszter teljesítette is s így a báróné újra osztrák állampolgárnő lesz. Az elvált báróné ezután a Bécs melletti Mülk községben levő apáczárdában vonja meg magát.

*** Párbaj főtörzsorvos és közlegény közt.** Szegeden vasárnap reggel pisztolypárbaj volt dr. Fleischner Sándor lugosi főtörzsorvos és Ludick István honvédönkéntes között. A párbajra — a melyben különben egyik fél sem sérült meg, — egy szóváltásból eredt sértés adott okot. Hát most már eligazították?

*** A nagypiac rendezése.** Megemlékeztünk dr. Tóth Mihály közs. polgári iskolai igazgató jelentéséről, a melyben panaszt emelt, hogy a Nagypiac téren az új polgári iskola előtt különösen az esti órákra járó iparos tanoncok erkölcsstelen, botránys dolgoknak a szemtanui s a sötétség miatt veszélynek vannak kitéve. A felszólalásnak már meg van a várt eredménye, a mennyiben a tanács intézkedett, hogy az illető telek tulajdonosok házhelyeiket bekerítették, a gázgyár pedig három gázlámpát állított fel az iskola előtt.

*** Halál a vasuton.** Erdey Mózesné, született Duka Anna, férjével beült a Nagyváradi-ösi vonatba. Utközben rosszulról panaszkodott és végig feküdt egy másodosztályú kocsiában. Ura észrevette, hogy színe elváltozott. Segítségére siettek, de már csak a szívszélhűtés okozta halált konstatálták. A hullát a család kérelmére nem boncolják fel, hanem katonai városi lakására szállítják.

*** A cselédügy rendezése.** Az alföldi nagy szociális mozgalmak alkalmából Talián Béla, Békés vármegye főispánja a gazdasági cselédek viszonyát tárgyaló törvényjavaslatot dolgozott ki, mely az ország gazdasági egyesületeinek tanácsmánya és véleményadás végett megküldött. A szepesmegyei gazdasági egyesület legutóbb foglalkozott e javaslattal és határozottan a Talián-féle javaslat ellen nyilatkozott, a melynek elfogadása nagy veszedelmet képezne a cselédügyre nézve, a mely a rideg szerződéses viszonyt, melyet a cseléd és a szolgálatadó között létesít, a kettő közötti ellentétet csak élesítené. A Talián-féle javaslat csakis az alföldi nagy szocialista mozgalom eredménye. Ennek ellenében az a gazdasági egyesület némi módosítással az országos magyar gazdasági egyesülés-összegezést fogadta el, mint a mely hazai viszonyainknak jobban megfelel és törvénynyé válása által a nagy alföldön a viszonyok javulását fogja eredményezni anélkül, hogy egyebütt a cselédviszonyokat rontaná.

*** Rendőri hírek, Talált tárgyak.** Tegnap Szent-János utcán három zálogjegyet találtak. — Ugyancsak tegnap találtak két marhazárlat, a baromvásártéren. Az elveszett czedulákat tulajdonosa kellő igazolás mellett átveheti a rendőrségnél. — **Szökött borbélylegény.** Egy nagyváradi borbélyműhelyben csatogtatta az ollót. Hanem egyszer aztán rossz fát tett a tűzre, amennyiben egy forintot lopott s félelmében, — hogy gazdája szigoruan megbünteti megszökött. Most keresik a szökevény forintos borbélyt. — **Eltévedt leány.** Diós Jolán 6 éves leányka, az iskolából hazafelé ment. Atyja egyik körösoldali szőlőben vinczellér. Azonban a kis leány eltévedt s még ma sem ment haza. Atyja jelentést tett a rendőrségnél, hol aztán elrendelték a körözést.

x A hölgyközönségnek ajánljuk Spitzer S. ismert legyező- és ernyőgyári raktárát (Budapest, Bécsi utca 2.), hol legdusabb választék és az árak a legutányosabbak.

Bihar vármegye őszi közgyűlése.

— Első nap. —

Lanya érdeklődés mellett tartotta meg Bihar vármegye törvényhatósági bizottsága tegnap délelőtt az őszi közgyűlés első napját.

A megyéből a szolgabírókon kívül csak kevés számú bizottsági tag jelent meg, úgy, hogy a központi megyei tisztviselőkkel együtt alig volt jelen 70 bizottsági tag.

A tárgysorozatból 91 ügyet intéztek el s így a második napra még mintegy 240 tárgy maradt határozathozatalra. De azért a második nap mind keresztül megy a közgyűlés rostáján, mivel a 180 községi számadással pár perc alatt végeznek.

Legérdekesebb része volt a tegnapi közgyűlésnek Örléy Kálmán indítványa, melyben azt javasolta, hogy a millenniumi év a megyei tisztviselők, kezelő és segédzemélyzet nyugdíj igényébe háromszorosan számítsák. És a közgyűlés minden vita nélkül elfogadta az indítványt.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt; jelen voltak: Szunyogh Péter, Radnay Farkas, Széchenyi Jenő, Szász Ágoston, Tóth Dezső, Vidovich György, Hegyesi Márton, Ferdényi Kálmán, Fűredi László, Markovits Antal, Papp János, Goldis József, Kékus István, Darvasy Ferencz, Gyurkovits Kornél, Bölöny György, Olasz Gyula, Örléy Kálmán, Czifra Gerő, Faliczky Viktor, Udvarhelyi Géza, Ujházy Antal, Alacs Károly, Szunyogh Szaboles, Mihutz Péter,

Géczy Lajos, Kiss Döme, Nagy Márton, Nagy Lajos, Szunyogh Lóránd, Miskolczy Árpád, Desewiff László, Ertsey Géza, Lovassy Andor, Fráter Andor, Kovásznay Marcell, Szathmári-Király Andor, Bige György, Ertsey Dezső, Ertsey Kálmán, Szigeti Elek, Baranyi András, Keszthelyi Zoltán, Balogh Elemér, Nyisztor Alajos, Bérczy Imre, Éder Géza, Rézmann Márton, Madary István, Baán Sándor, Horváth Lajos, Erdély Gyula, Szele György, Szóke Sámuel, Széles József, Raecsek János, Pacala Tamás, Boór Károly, Rácz Gábor, Sebestyén Lajos, Bogdán Andor, Jerzsák István, Korom József, Szóke József, Plathy Miklós, Ötvös Gyula, Juricskay Vid, Nádudvary Lajos, Tóth Albert, Kiss Gyula, Kalotay Viktor, Miskolczy Ferencz, Meskó Boldizár, Brán Felician, Boros János, gr. Korniss Károly, Dobozy Kálmán, Juricskay Ákos, Szunyogh Zoltán.

A főispán üdvözölte a megjelenteket s a megnyitás után Papp János aljegyző felolvasta az alispán időszi jelentését az utóbbi három hónapról.

Az alispáni jelentés.

Szunyogh Péter alispán jelentése szerint a júniusi közgyűlés óta Bihar megyében a közbiztonsági állapot kielégítő volt, a mennyiben nagyobb büneset csak elvétve fordult elő. Tüzeset 71 volt.

Az időjárás kedvezőtlen volt, mert több ízben óriási viharok, nagy jégeső vonult keresztül a megyén s kiszámíthatatlan károkat okozott, különösen a terményekben.

A közegészségügyi állapot kedvezőbb volt, mint az előző évnyegyedben; a járványos betegségek csak kevés számmal fordultak elő. Az állategészségügyi állapot is javult, némileg bár a sertésvész miatt a községek egy része zárlat alatt van.

Az aratás, a tengeri termést kivéve kielégítő. Az adóbehajtás is normálisan folyik.

Az alispán végül tudatja a közgyűléssel, hogy a törvényhatóság nevében részvétiratot intézett az uralkodó házhoz Károly Lajos főherceg elhunyt alkalmából s király ö Felsége a megye feliratát legkegyelmesebben tudomásul vette s köszönetét nyilvánította.

A közgyűlés az alispáni jelentést tudomásul vette.

Az igazoló és bíráló választmányok jelentései.

Az igazoló választmány jelenti, hogy Bölöny Sándor (harsányi) és Nagy Mihály (szalontai) törvényhatósági tagok időközben elhaltak. Helyeik betöltésére nézve intézkedést kér a választmány. Jelenti továbbá, hogy Kolontáry Jánosa hagymádfalvai választókerületben megyebizottsági taggá választott.

A jelentéseket tudomásul vették; a két megüresedett bizottsági tagság betöltésére a választást október 22-re tűzték ki s választási elnökül Harsányba ifj. Tisza Kálmán, Szalontára az I. kerületbe Szikszay Lajos küldettek ki.

A bíráló választmány jelenti, hogy a virilisek jövő évi névjegyzéke végleg megállapított. — Felolvasás után a közgyűlés tudomásul vette.

A tisztviselők munkássága.

Sorra került a számonkérőszék jelentése, mely kimutatja az egyes tisztviselők munkálkodásának eredményét. Az egyes ügyosztályoknál alig van néhány darab hátralék. A megyei pénztárt több ízben megvizsgálta a bizottság s pontosan vezetve, rendben találta.

A jelentést tudomásul vették s felhatalmazták az alispánt, hogy az esetleg szükséges munkaerőt alkalmazza.

A megye 1897. évi költségvetése.

Az állandó választmány III. szakosztálya beterjeszti a vármegye 1897. évre összeállított költségvetését.

E szerint az összes kiadás 191.170 frt., — a fedezet 168.553 frt. A hiányzó 22.617 frt. pótladó czimén van felvéve a költségvetésbe, hogy a kiadások fedezhetőek legyenek. A jelentés részletesen ismerteti a költségvetés egyes rovatait.

Ugyancsak ezen szakosztály jelentése szerint a vármegyei pótladóra összesen 6% véte-

tett fel; és pedig a közszükségleti alapra 3%, a jegyzői nyugdíj-alapra 1/2%, a betegápolási alapra 1 1/2%, a katonabeszállásolási alapra 1%. A pótdóó fősszege tehát ugyanannyi, mint az 1896. évben, vagyis 6%, azonban a részletknél van némi eltérés, mert a közszükségleti alapra a folyó évben 4% pótdóó van kivéve, míg 1897-re csak 3% irányoztatott elő. Viszont azonban a 1896. évben a katonabeszállásolási alapra a jelen évben semmi sem volt kivéve, de a katonai gyakorlatok stb. annyira kimerítették a beszállásolási alapot, hogy e célra 1% pótdóó kivétele vált szükségessé. Ennyivel kevesebb irányoztatott elő a közszükségleti-alapra.

A közgyűlés úgy a költségvetést, mint a megyei pótdóóra vonatkozó javaslatot elfogadja. Ez utóbbit névszerinti szavazással, a melynél csupán Baán Sándor szavazott a javaslat ellen.

Elfogadta továbbá a közgyűlés a tisztii nyugdíj költségvetését, valamint a nyugdíj-alap 1895. évi zárszámadását s a felmentvényt a pénztárnoknak megadták.

Az állami utakba betorkolló kavicsolatlan földutaknak 20 méter hosszban való kikavicsolása tárgyában szabályrendeletet készítenek s ezzel Szász Ágostont, Gyurkovits Kornélt és Örley Kálmánt bízták meg.

Furta község óvoda építése ügyében Bölöny György, Csapó Dezső és Tardó Sándort kérték fel, hogy a helyszínére kiszállva a képviselőtestületet világosítsák fel s előmozdítani igyekezzenek az óvoda építését.

A tisztviselők nyugdíj-kedvezménye.

A nyugdíj-bizottság jelentést tett, hogy a vármegyei hajduk folyamodtak, miszerint a millenniumi év nyugdíjigényüknél 3 évnek számítassék.

A nyugdíjbizottság javasolja, hogy a megyehajduk kérelme akként teljesíttessék, miként a jelen évvel nyugdíjigényükbe 2-szeresen számítsa a vármegye.

Örley Kálmán ezzel kapcsolatban indítványt terjesztett elő. Meltányosnak tartja, hogy a magyar nemzet ezredéves ünnepe alkalmából mint annyi sok törvényhatóság, Biharvármegye is elismerésben részesítse munkáit. Indítványozza, hogy határozza el a vármegye, miként a millenniumi évet a megyei, tisztii, kezelő és segédsejényzetének, valamint a községi és körjegyzőknek nyugdíj igényével 3 évnek számítja. Kéri az ügyet kiadni a nyugdíjbizottságnak tárgyalás végett.

Az indítványt elfogadták s ennek elintézéséig a megyehajduk kérvénynek elintézését függőben hagyták.

Zólyom vármegye pártolás végett megküldött feliratát az anyakönyvvezetés egyszerűsítése tárgyában — egyszerűen tudomásul vették, Biharvármegye már intézett e tárgyban feliratot.

Maros-Torda megyének a hódoló diszbanderium megörökítése iránt intézett átirata fellelt, mint tárgytalan, napirendre tértek.

Ellenben Békésvármegye feliratát az utépitési anyagok vasúti szállításának mérséklése iránt, pártolja a vármegye s hasonszellemben feliratot intéz a kormányhoz.

A földadó leszállítása iránt Torda-Aranyosmegye által küldött feliratot tudomásul vették.

A segélyiránti kérvényeket tudomásul vették, a komáromi Klapka-szoborra azonban 50 frtot szavaztak meg.

Az 1897/8 évekre összeállított közuti költségvetést elfogadták.

A h-bagosi postahivatal fenntartására a község által megszavazott 200 frt segélyt jóváhagyták.

A Száraz-féle alapítvány ügye.

Felolvasták a Száraz Zsigmond-féle ösztöndíj-alapítvány ügyében kiküldött bizottság jelentését, a mely szerint az alapítvány összege jelenleg 22,414 frt s így javasolják, hogy az

eddig két ösztöndíj mellé egy harmadik létesíttessék s a miniszter jóváhagyása után az ösztöndíj az 1896/7. tanév második felére utalványozza ki a közgyűlés.

Kapcsolatosan tárgyalták Kalotay Viktor tanuló kérvényét, hogy a harmadik ösztöndíj részére adományozzák.

A közgyűlés a bizottság javaslatát elfogadta, ellenben Kalotay kérelmét nem teljesítette, mert bevárja a miniszter jóváhagyását.

Az alispán részletes módosítást nyújt be megyei katonai beszállásolási szabályrendeletre vonatkozólag, mivel az mostani rendelkezésiben nem felel meg a kívánalmaknak.

Az alispán indítványát érdemleges tárgyalás végett a decemberi közgyűlésre tűzték ki.

Még több apróbb ügyet intéztek el s elnökölő főispán fél 1 órakor a közgyűlés folytatását ma délelőtt 9 órára tűzte ki.

Támogassuk a hazai ipart.

Amidőn az alábbi fölhívást közzéteszük, mely arra buzdít, hogy a millenáris kiállításon levő iparcikkék vásárlásával pártoljuk a hazai ipart, tesszük ezt azzal a megjegyzéssel, hogy első sorban a nagyváradi s bihari megyei ipart karolja föl és csak amennyiben ez nem volna képes igényeinknek megfelelni, ám vásároljunk az ezredéves kiállításon levő iparcikkékből.

A fölhívás így szól:

Az ezredéves országos kiállítás általánosan elismert erkölcsi sikerét nagymértékben előmozdítaná, ha a hazafias közönség a kiállító iparosok által hozott áldozatokat kellőképpen méltányolná. Ez természetesen első sorban a kiállított tárgyak megvásárlása által történhetik.

Előkelő köreink és általában nagy fogyasztó közönségünk a kiállításon meggyőződhetnek a magyar ipar versenyképességéről és számos oly kitűnő tárgyat találnak az ipari csoportokban, a melyeknek megvásárlása által jelentékeny szolgálatot tehetnek a kiállításban részt vett iparosoknak.

Az ezredéves kiállítás messzeható jelentőségénél fogva is bizonyára sokan kívánnak egy-egy emléket beszerezni, hogy a későbbi nemzedékek méltánylását is biztosítsák a nagy nemzeti ünnep e méltó kerete számára.

Felhívjuk tehát a mélyen tisztelt közönséget, hogy a kiállítás hátralevő rövid idejét egyrészt szükségleteik fedezésére, másrészt emléktárgyaik bevásárlására a legjobban felhasználni sziveskedjék, hogy a hazai ipar iránt való elismerését az ezredéves ünnep alkalmából méltóképpen kifejezésre juttassa.

Budapest, 1896. szept. 15-én.

Az országos iparegyesület nevében: Gróf Zichy Jenő, s. k. elnök. Gelléri Mór, s. k. aligazgató.

TANÜGY.

Ipariskolai gyűlés. Tegnap délután 4 órakor tartották az ipariskolánál alkalmazott tanárok első értekezletüket az új tanév küszöbén. Szücs Izsó igazgató-elnök referált a múlt évi költségvetésről s a beállott tanerő változásokról, melyeket az ipartanodai bizottság jóváhagyott. Ezután a tananyag mikénti okszerűbb feldolgozása, az előadási s mulasztási naplók ismertetése képezték a vita tárgyát, melynek végén tanfériainak a legjobb reménnyel osztották szét.

SZINHÁZ.

Blaha Lujza vendégfellepte

I. a »Piros bugyelláris«-ban.

Megreszketett a rozoga, vén fabódé gyönyörében, ahogy belépett a mi Blaha Lujzánk dél előtt a szinpadra. A kürtös zene riadót hangoztatott, s E. Kovács Gyula üdvözölte a

művésznőt melegen, s miután néhány barátságos szót váltott a szintársulat tagjaival, énekelni kezdett minden idők legnagyobb magyar művésznője.

Meghatottság, öröm s végtelen büszkeség fogja el szívünket a magyar nemzet édesbús érzéseiből nagyra nőtt művésznő hangja hallatára, melylyel úgy játszik lelkünkön, ahogy szíve érez. Megüti az érzések egész skáláját, s a színes ruhákkal zsufolásig telt nézőtérén végigfut az az édes, gyönyörteljes, fájó hangulat, melyet a magyar nótá ébreszt a magyar szivben.

A mi érzéseink rezonálnak az ő érzéseire, bájos hangjának varázsteljes szózata beléringat bennünket a rég óhajtott hangulatba s illuzióba. Tegnap Zsófiájának ez a karakterisztikus vonása. Legmagasabb nívón álló művészet s tökély jellemzik az alakítást. S nótái, ezek a drágagyöngyök az énekművészetben, a puszták bölcsészetét lopják be lelkünkbe. Hangjának soha nem muló sajátos zamatja, pedig kedves előttünk s felejthetetlen. S midőn a csalóány dalolt, a hallgatóság reszketve a gyönyörtől hallgatta őt, s végül szivből jövő szakadatlan ovációkkal halmozta el, s virágokat nyújtott hálája, szeretete s ragaszkodása jeléül az üde hangu művésznőnek. A vihar elejétől végig tartott, nem szűnt meg volna, s előadás végén nagyszámu diszes közönség kísérte lakására Blaha Lujzát, éltetve s melegen üdvözölve.

A társulat tagjai közül E. Kovács Gyula (Török Mihály) művészetének összes képességeit latba vetette a siker elérésére. Méltó volt művésztársához. — Kassay Károly helyett Váradi Miklós játszotta Csillag Pált, több-kevesebb szerencsével s nagyobb baj nélkül. De Szentgyörgyi Peták Jánosa kabinetalakítás volt. Aranyos kedély megnyilatkozása s egy öserejű tehetség művészi játéka volt az mely roppant hatást keltett. Jó volt Rózsahegy (eleven, ügyes Kóza Gyurka), Kleenovits, Bartos, Laczkó Aranka Vendrey, Szathmáry (pompás kéalak) Leővey és Kantay Teréz.

Zsufolt ház.

sz. d.

Hírek a szinkörből. Blaha Luiza asszony a közönség általános kérésének engedve, megígérte, hogy búcsú vendégszereplését egy estével meghosszabbítja. E szerint szombaton lesz utolsó fellépte a Téli cz. népszínmű Katalin szerepében, mely a művésznőnek egyik legremekebb alakítása. Ez előadásra jegyek már ma reggel kaphatók a színházi pírztárnál a szokott időben.

REGENY-CSARNOK.

A forgácskisasszony.

— Elbeszélés. —

9

Irta: VALNICSEK BÉLA.

S így a nagy vagyon Mariskára meg Idára maradt, mivel az anyjuk is már rég a föld, alatt pihent. Egyeeül Bérczy egyik nővére, Ida, maradt életben, ki mint tudod — a lányokkal van. Idában van egy adag büszkeség s neki nem tetszik, hogy az apja asztalos volt. Emiatt neheztelek rá csak is emiatt mondtam egy estélyen akkora grombaságot a szeme közé.

Hegyesi itt elmondta a forgácskisasszony-nyal való összezőrdülését s beszédjét így fejezte be: Rettenetes grombaság kellett ezek megmondására, beismerem; hanem már régen a szivemen feküdt s akkor volt a legjobb alkalom szókimondónak lenni. Tudod — hiszen említettem — mint kis gyermekek együtt növekedtünk fel. hát volt hozzá bátorságom; különben nem tettem volna.

— No és Ida mit csinált?

— Mit? Ön vérig sértett engem, szólt. Ez gyávaság öntől egy védtelen nővel szemben. Aztán a faképnél hagyott. — Talán elitéled cselekedetemet?

— El, barátom. Nagyon gromba voltál.

— De azt csak belátod, hogy nem szép Idától, hogy szégyelli az apját?

— Bizonyára ezt magam is elismerem.

— És most már érted a levelét, ugy-e?

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. szept. 16.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	123.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	101.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérési jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	136.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.50
Osztrák járadék papírban	101.75
Osztrák járadék ezüstben	101.75
Osztrák járadék aranyban	123.25
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	145.50
Osztrák magyar bankrészvény	955.—
Magyar hitelbank részvény	404.—
Osztrák hitelintézeti részvény	368.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	868.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.53
Német birodalmi márka	58.65
London vista	111.65
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.71

Szerkesztő postája.

Több izraelita hölgy aláírásával kaptunk ma egy tiltakozást az Ős-Budavárban elkövetett merénylet ellen. Egyik t. munkatársunk hozta azt lezárt levélben, de aminek fölbontása után kijelentette, hogy öt felakarták ültetni. Mi ugyan semmi különösét sem látnánk abban, ha izraelita hölgyek Bishitz Dávidné példájára elítelnék egy vallásfelelekezet kigunyolását, — mert ma nekem, holnap neked, — annál is inkább, mivel annál az Ős-budavári ünnepélynél a női tisztességet s becsületet, a női szemérmét és méltóságot is kifigurázták; — mégis a szükséges óvatosság czéljából kérjük ama hölgyeket, nyilatkozzanak, vajjon tisztelt nevükkel valaki ily pökhendi tréfát mert üzni vagy pedig ők is Bishitz Dávidné példáját követik-e?

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

A mai előadás kezdete fél 8 órakor!

BLAHA LUJZA asszonynak,
a budapesti népszínház művésznőjének II-ik fölléptével:

Csütörtökön, 1896. szeptember 17-én,
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével
Este 1/8 órakor fölemelt helyárrakkal:

N Á N I.

Népszínmű dalokkal 3 felvonásban.

Kezdete 1/8, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken 1896. szeptember hó 18-án,
Este 7 órakor fölemelt helyárrakkal:

BLAHA LUJZA asszonynak,
a budapesti népszínház művésznőjének III-ik fölléptével.
SZÓKIMONDÓ ASSZONYSÁG.
Színmű 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.****Ertesítés.**

Az 1892. évi XV. t. cz. s annak végrehajtása tárgyában kibocsátott 51015. sz. p. m. utasítás értelmében azon szőlőtulajdonosok, kik szeszes italok kimérésével vagy kismértékbeni elárúsításával nem foglalkoznak, azon kedvezményben részesíttetnek, hogy saját termésü boraiktól a házi szükségletre szánt mennyiség után bor ital adó fejében a szabályrendeletileg megállapított községi fogyasztási adón kívül, még pedig:

a) bor után hectoliterenkint 3 frt 35 krt,

b) bormust és czeftre után hectoliterenkint 2 frt 52 krt,

c) gyümölcsbor után hectoliterenkint 1 forintot tartoznak fizetni.

Felhivom azért mindazon szőlőtulajdonosokat, akik ezen kedvezményt 1897-ik évre igénybe venni óhajtják, hogy ezen igényüket folyó évi szeptember 30-ik napjáig, legkésőbb azonban az általános szüret befejezése napján mindenkor d. e. 8 órától 12-ig alulirotnál (városi adóhivatal 7-ik sz. szoba) annyival is inkább bejelentésük mivel ezen határidőn túl jelentkezők a kedvezményt igénybe nem vehetik.

Kelt Nagyváradon, 1896. évi szeptember hó 7-én.

Bordé Ferencz,
tanácsnok.

195 1-1

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték háromnegyed részéig 0-30 év közti időre készpenzben. Birtokos felmondhat, pénzügyintézet nem mondhat föl. Csakély kamattal tölke is törlesztetik. Lebernyoltás legrovidebb idő alatt.

— Convertálás bályeg- és díjtékmentes. —

Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csakis: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokir másolat. 40494

Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,

Budapest, Váci-körút 39.

Intézetünk az egyedüli, mely az ország minden megyéjéből, hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokok által okmányszerűleg ajánlva van.

KIZÁRÓLAG**Női Felöltők****legnagyobb áruháza**

egyszerűtől a legfinomabb kivitelig

feltűnő olcsó gyári árakban

csakis

NEMES MIHÁLY-nál

szerezhetők be

Nagyvárad, Lévy-ház, Körös-part.

194 1-0